

KUTSESTANDARD

Konsulent, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Konsulent, tase 7	7

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Aiandus	Aianduse konsulent, tase 7
Aianduslikud põllumajandustehnoloogiad	Aianduslike põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7
Loomakasvatuslikud põllumajandustehnoloogiad	Loomakasvatuslike põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7
Taimekasvatuslikud põllumajandustehnoloogiad	Taimekasvatuslike põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7
Hobusekasvatus	Hobusekasvatuse konsulent, tase 7
Kitsekasvatus	Kitsekasvatuse konsulent, tase 7
Lambakasvatus	Lambakasvatuse konsulent, tase 7
Linnukasvatus	Linnukasvatuse konsulent, tase 7
Mittetraditsiooniline loomakasvatus	Mittetraditsioonilise loomakasvatuse konsulent, tase 7
Seakasvatus	Seakasvatuse konsulent, tase 7
Veisekasvatus	Veisekasvatuse konsulent, tase 7
Taimekasvatus	Taimekasvatuse konsulent, tase 7
Põllumajanduslikud ehitised	Põllumajanduslike ehitiste konsulent, tase 7
Juhtimine	Juhtimise konsulent, tase 7
Kalandus	Kalanduse konsulent, tase 7
Keskkonnakaitse ja loodushoid	Keskkonnakaitse ja loodushoiu konsulent, tase 7
Kogukonna areng	Kogukonna arengu konsulent, tase 7
Maamajandus	Maamajanduse konsulent, tase 7
Maaparandus	Maaparanduse konsulent, tase 7
Mesindus	Mesinduse konsulent, tase 7
Metsandus	Metsanduse konsulent, tase 7
Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemine	Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemise konsulent, tase 7
Jookide väiketöötlemine	Jookide väiketöötlemise konsulent, tase 7
Kalatoodete väiketöötlemine	Kalatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7
Lihatoodete väiketöötlemine	Lihatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7
Pagaritoodete väiketöötlemine	Pagaritoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7

Piimatoodete väiketöötlemine	Piimatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7
Vesiviljelus	Vesiviljeluse konsulent, tase 7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Konsulendi töö eesmärgiks on anda kliendile põllu-, metsa- ja muud maamajanduse alast nõu. Lähtuvalt oma spetsialiseerumise valdkonnast edastab konsulent kliendile korrastatud teabe ja juhendab klienti, arvestades kliendi vajadusi, soove, võimalusi ning piiranguid. Konsulent järgib konsulentide kutse-eetikat (vt lisa 1). Konsulent on kursis nõuandesüsteemiga, majanduskeskkonna suundumustega ning nende mõjuga Eesti maamajandusele. Konsulent, tase 7 on kogemusega konsulent, kes nõustab erineva suurusega kliente ja klientide gruppe, kasutades sobivaid nõuandemeetodeid. Ta planeerib ja korraldab nõuandevalast- ja koolitustegevust ning koolitab kliente. Konsulendi töö on enamasti hooajaline, mitmekesine ja rohkele suhtlemisele ning inimsuhetele tuginev. 7. taseme konsulent osaleb nõuandesüsteemi arendamises ja juhendab praktikante. Ta planeerib ja korraldab tööd organisatsioonide ja võrgustikega ning suunab mõtlemisprotsesse.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Kliendisuhete kujundamine   A.2.2 Andmete ja teabe kogumine ning analüüsimine   A.2.3 Kliendi nõustamine ja juhendamine   A.2.4 Koostöö korraldamine   A.2.5 Consulendi enda tegevuse kavandamine, kvaliteedi hindamine ja kutsealase võimekuse arendamine   A.2.6 Arendus-, loome- ja teadustegevus</p>
<p>Spetsialiseerumisega seotud tööosad</p> <p>A.2.7 Aianduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.8 Aianduslike, loomakasvatustlike või taimekasvatustlike põllumajandustehnoloogiate valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.9 Hobuse-, kitse-, lamba-, linnu-, mittetraditsiooniliste loomade või lindude, sea- või veisekasvatuse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.10 Taimekasvatuse (teravilja-, kaunvilja-, kartuli-, sööda- või õlikultuuride kasvatuse, rohumaaviljelus) valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.11 Põllumajanduslike (taimekasvatustlike, loomakasvatustlike ja aianduslike) ehitiste valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.12 Juhtimise valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.13 Kalanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.14 Keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.15 Kogukonna arengu valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.16 Maamajanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.17 Maaparanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.18 Mesinduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.19 Metsanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.20 Toiduainete (aia-, põllu- ja metsasaaduste ning jookide, kala-, liha-, pagari- või piimatoodete) väiketöötlemise valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös   A.2.21 Vesiviljeluse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>7. taseme konsulentidel on tavaliselt erialane kõrgharidus (magistritase või sellega võrdsustatud haridus). Oluline osa ettevalmistusest on spetsialiseerumise valdkonnas töötades omandatud kogemused.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Konsulent, nõustaja, ekspert.</p>

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

See kutse moodustub üldoskustest, kohustuslikest ja spetsialiseerumisega seotud kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav üldoskuste, kohustuslike kompetentside B.3.1-B.3.6 ja spetsialiseerumisega seotud kompetentside tõendamine vastavalt:

Aianduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.7

Aianduslike põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Loomakasvatuse põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Taimakasvatuse põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Hobusekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Kitsekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Lambakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Linnukasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Mittetraditsioonilise loomakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Seakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Veisekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Taimakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.10

Põllumajanduslike ehitiste konsulent, tase 7 - kompetents B.3.11

Juhtimise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.12

Kalanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.13

Keskonnakaitse ja loodushoiu konsulent, tase 7 - kompetents B.3.14

Kogukonna arengu konsulent, tase 7 - kompetents B.3.15

Maamajanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.16

Maaparanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.17

Mesinduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.18

Metsanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.19

Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Jookide väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Kalatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Lihatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Pagaritoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Piimatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Vesiviljeluse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.21

B.2 Konsulent, tase 7 üldoskused

Tegevusnäitajad:

1. järgib konsulendi kutse-eetikat (lisa 1) ja kehtivaid õigusakte nii sõnas kui teos;
2. teab nõustamismeetodeid ja kasutab neid oma töös arvestades kliendi eripära;
3. kasutab digivahendeid; leiab vajalikku infot elektroonilistest andmebaasidest, koostab tekste, arvutustabeleid ja esitlusi;
4. kasutab oma töös eesti keelt tasemel C1 ja vähemalt ühte võõrkeelt tasemel B1
5. loob head suhted klientide ja kolleegidega; kuulab vestluspartnerit ja esitab asjakohaseid küsimusi; valib asjakohase käitumis- ja väljendusviisi;
6. räägib ja esitab kirjaliku teabe selgelt ja kliendile arusaadavalt;
7. kohandub meeskonnaga, toetab meeskonna tulemuslikku tegutsemist;
8. teab ja kasutab kaasaegseid erialaseid seadmeid, tehnoloogiat ja tarkvara.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Kliendisuhete kujundamine	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. saavutab kliendikontakti, lähtudes kliendi eripärast, vajadustest ja eesmärgist; koostab ja viib ellu tegevuskava sihtrühma ja klientidega suhtlemiseks; 2. informeerib kliente regulaarselt, küsib tagasisidet; koostab oma nõuandeteenuse reklaamtutvustusi; tutvustab erinevaid nõustamisteenuseid, lähtudes kliendist ja põhjendades valikuid; 3. selgitab välja kliendi soovid, vajadused, võimalused ja piirangud, arvestades kliendi ressursse, asukohta ja tegevuse seisu ja kliendi valmisolekut muudatusteks. 	
B.3.2 Andmete ja teabe kogumine ning analüüsimine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. valib kogutavad andmed ja kogumiseks sobivad meetodid, lähtudes eesmärgist ning arvestades makromajandust sh globaalseid arenguid; kogub ja süstematiseerib erinevate klientide andmed; 2. lähtudes pikaajalisest planeerimisest analüüsib andmeid kasutades sobivat analüüsimeetodit, arvestades seonduvate valdkondade nõudeid, piiranguid ja riske; 3. kirjeldab võimalikke lahendusi kliendi eesmärgi saavutamiseks; koostades vajalikud kalkulatsioonid ja analüüsides teostatavust; koostab kliendigruppe ja tegevusvaldkondi üldistavaid kokkuvõtteid ja analüüse. 	
B.3.3 Kliendi nõustamine ja juhendamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tutvustab ja põhjendab kliendile või kliendigrupile lähtuvalt spetsialiseerumise valdkonnast erinevaid lahendusi, valides selleks sobiva meetodi, kasutades teadmisi avalikust esinemisest, arvestades kliendi meeskonda ja organisatsiooni struktuuri; nõustab klienti otsuse tegemisel; koostab kirjaliku nõuande; juhib nõustamismeeskonda; 2. kavandab koostöös kliendiga tegevused valitud lahenduse elluviimiseks; nõustab ja juhendab tegevuste elluviimist; 3. kogub ja analüüsib tagasisidet; soovitab kliendile jätkutegevusi, teisi konsulente või nõustajaid, lähtudes kliendi vajadustest. 	
B.3.4 Koostöö korraldamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nõustab kliente ühistegevuse käivitamisel ja korraldamisel, tutvustades ühistegevuse põhimõtteid ja praktilisi kogemusi; 2. kavandab arutelu juhtide meeskonna tegevust; kavandab arutelu lähtudes sihtgrupist ja eesmärgist, kaasates spetsialistid ja korraldades arutelu keskkonna; juhendab ja koordineerib arutelu juhtide meeskonna tegevust; juhatab arutelu ja juhendab arutelus osalejate tegevust, Võtab teema kokku ja lõpetab arutelu; esitab kokkuvõtte arutelu juhtide meeskonnale, korraldab analüüsi arutelu; analüüsib enda tegevust arutelu kavandajana ning arutelu ja meeskonna juhina, teeb analüüsist järeldusi ja korrigeerib enda tegevust; analüüsib käsitletud teemasid, esitab seotud osapooltele ülevaate arutelu protsessist ja tulemustest; 3. kavandab koolituse lähtudes sihtgrupist, eesmärgist ja koolitusmeetodist; sõlmib kokkulepped lektorite ja spetsialistidega, korraldab koolituse keskkonna; juhendab ja koordineerib koolitajate meeskonna tegevust; koolitab, arvestades sihtgruppi ja õppeprotsessi; kogub tagasisidet ja analüüsib tulemuste saavutamist; 4. osaleb kutsealastes võrgustikes, aruteludes ja meeskonnatöös, sh rahvusvahelistes, arvestades püstitatud eesmäärke ning järgides arutelu töökorraldust; esitab soovitusel uute teemade algatamiseks, osalejate kaasamiseks ja töövormide valikuks; korraldab töörühma või meeskonna tööd juhendades osalejate tegevust ja jälgides töö eesmärgipärasust; teeb vahkokkuvõtteid ja koostab aruandeid lähtuvalt teostatud tegevustest; analüüsib tegevuste tulemuslikkust; osaleb nõuandesüsteemi arendamises; 5. algatab uusi töörühmi (sh kompleksnõustamise töögrupe) arvestades klientide, valdkonna või nõuandesüsteemi vajadusi; 6. otsib kliendile vajaliku konsulendi või spetsialisti lähtudes kliendi soovidest ja vajadustest. 	
B.3.5 Konsulendi enda tegevuse kavandamine, kvaliteedi hindamine ja kutsealase võimekuse arendamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kogub tagasisidet enda ja meeskonna nõuandetöö ning selle tulemuslikkuse kohta; analüüsib seatud eesmärkide saavutamist ja nõuandetöö kvaliteeti; 	

2. kavandab, jälgib ja hindab enda ja meeskonna arengut, arvestades seatud eesmärgi, koostöövõrgustiku vajadusi ja kogutud tagasisidet, hoiab ennast kursis teadustöö tulemuste ja erinevate teabeallikatega, sh rahvusvahelistega; osaleb koolitustel.

B.3.6 Arendus-, loome- ja teadustegevus

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. töötab välja töövahendeid ja nõuandetooteid oma nõuandetöö korraldamiseks ning konsulentide grupi või võrgustiku töös kasutamiseks, lähtudes klientide vajadustest ja tüüpolukordadest;
2. koostab erialaseid teabematerjale, sidudes selleks erinevate valdkondade teavet, edastab neid sobivates meediakanalites; annab sõltumatu ja analüüsiva kirjaliku eksperthinnangu;
3. juhendab teist konsulenti, nõustajat või nõuandetöö praktikanti, kasutades juhendamise ja mentorluse põhimõtteid;
4. osaleb teadus- ja/või erialakonverentsidel, esinedes ettekannetega või modereerides; analüüsib teadustöö tulemusi, sõnastab teadustulemused kliendile arusaadavalt ja edastab sihtrühmale; osaleb teadusuuringute läbiviimisel ja tulemuste tutvustamisel; esitab arvamusi ja ettepanekuid teadusuuringute kavandamiseks.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENSIID

Spetsialiseerumistega seotud kompetentsid tõendatakse vastavalt:

Aianduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.7

Aianduslike põllumajandustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Loomakasvatustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Taimakasvatustehnoloogiate konsulent, tase 7 - kompetents B.3.8

Hobusekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Kitsekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Lambakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Linnukasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Mittetraditsioonilise loomakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Seakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Veisekasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.9

Taimakasvatuse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.10

Põllumajanduslike ehitiste konsulent, tase 7 - kompetents B.3.11

Juhtimise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.12

Kalanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.13

Keskkonnakaitse ja loodushoiu konsulent, tase 7 - kompetents B.3.14

Kogukonna arengu konsulent, tase 7 - kompetents B.3.15

Maamajanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.16

Maaparanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.17

Mesinduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.18

Metsanduse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.19

Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Jookide väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Kalatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Lihatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Pagaritoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Piimatoodete väiketöötlemise konsulent, tase 7 - kompetents B.3.20

Vesiviljeluse konsulent, tase 7 - kompetents B.3.21

Aiandus

B.3.7 Aianduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös

EKR tase 7

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised aiandusest (lille-, köögivilja-, puuvilja- ja marjakasvatamine, avamaal ja katmikalal, puukoolimajandus):

1. külvikordade ja maakasvatuse planeerimine, põlluraamatu täitmine;
2. mullateadus ja agrokeemia alused; mullaproovide võtmise meetodika; aianduslikud substraadid ja nende kvaliteedi hindamine;
3. aiakultuuride kahjustajad (haigused, kahjurid, umbrohud) ja nende tõrje;

4. väetised ja taimekaitsevahendid, nende hoidmine ja kasutamine ning kasutamise planeerimine (avamaal, katmikalal ja puukoolis);
5. aiandusliku tootmise planeerimine (avamaal, katmikalal ja puukoolis);
6. aiakultuuride kasvunõuded ja õige kasvatustehnoloogia valik vastavalt kultuurile, kasvutingimustele ning majanduslikule otstarbele;
7. aiakultuuride kasvatamisel vajalikud üldlevinud ehitised, masinad, seadmed ja tehnoloogiad, sh taimekaitseseadmed; katmikalatootmises vajalikud seadmed ja tehnoloogiad;
8. tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus);
9. aiasaaduste ja aiakultuuride kvaliteedi hindamine (sh puu- ja köögivilja turustusstandardid), esmane töötlemine ja säilitamine;
10. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine;
11. mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtted ja nõuded, mahepõllumajandusliku aianduse eeskirjad;
12. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed sh mahepõllumajandusliku ettevõtte tunnustamine ja mahepõllumajanduse registrisse kandmine, teavitamine mahepõllumajandusliku tootmisega jätkamisest, ökoote määrgistamise nõuded; nõuetele vastavus põllumajandustootmises (kohustuslikud majandamisnõuded ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded);
13. majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta, kattetulu ja omahinna kalkatsioon) ettevõtlusvormid, ja toetusmeetmed;
14. turud, turundamine ja turustamine.

Aianduslikud põllumajandustehnoloogiad

B.3.8 Aianduslike, loomakasvatustlike või taimekasvatustlike põllumajandustehnoloogiate valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös

EKR tase 7

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised põllumajandustehnoloogiatest (autod, traktorid, põllutööriistad ja liikurmasinad, paiksed masinad ja seadmed, tõste- ja edastusmasinad) seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:

1. loomade ja/või lindude (sh mesilaste) pidamise alused või aianduse alused või taimekasvatuse alused;
2. toodangu esmatöötlemise ja säilitamise alused;
3. valdkondlikud tehnoloogiad ning masinate ja seadmete tüübid; üksiku seadme sisendid ja väljundid ning nende seostamine tehnoloogia kui tervikuga;
4. masinate ja seadmete kasutamise võtted; seadmete ettevalmistus tööks, nende toimimise kontrolli põhimõtted (sh reguleerimine); seadme tehniline kontroll, hooldus ja konserveerimine;
5. põllumajandusehituse alused;
6. infotehnoloogia rakendused põllumajandustehnoloogiate valdkonnas;
7. maaparanduse põhimõtted ja maaparandussüsteemide tööpõhimõtted;
8. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed;
9. saaduste esmatöötlemiseks kasutatavate seadmete tüübid ja tehnoloogiad;
10. soojusenergiatehnika (sh ahjud, katlad, kuivatid) alused;
11. tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus); ohutusnõuded seadme kasutamisel, puhastamisel, hooldamisel ning hoiustamisel;
12. masinate ja seadmete käsitlemisest tulenev töötõrvehoid ja ergonoomika;
13. keskkonnakaitsenõuded aiandus-, taime- ja loomakasvatuse seadmetele, puhastusseadmetele jne, looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad;
14. majandusarvestus, seadmete tasuvusarvestus ja võrdlus, amortisatsiooni arvestamise põhimõtted;
15. turu tundmine (tarnijad).

Kompetentsi "Aianduslike, loomakasvatustlike või taimekasvatustlike põllumajandustehnoloogiate valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös" tõendamise on vajalik järgmistel spetsialiseerumistel:

Aianduslikud põllumajandustehnoloogiad

Loomakasvatustlikud põllumajandustehnoloogiad

Taimekasvatustlikud põllumajandustehnoloogiad

Hobusekasvatust

B.3.9 Hobuse-, kitse-, lamba-, linnu-, mittetraditsiooniliste loomade või lindude, sea- või veisekasvatuse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised loomakasvatusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest: vastavalt looma- ja/või linnuliigile</p> <ol style="list-style-type: none"> loomade ja lindude sigimise ja tõuaretuse alused (sh põllumajandusloomade hindamine); loomade ja/või lindude pidamise nõuded, sh loomakasvatusehitistele esitatavad nõuded, loomade transpordi nõuded; loomade ja/või lindude söötmine; söötmisspaaanide ja söödaratsioonide koostamine ning kasutamine; loomakasvatusalase arvestuse pidamine ja loomade märgistamine; loomakasvatuses vajalikud ehitised, seadmed, masinad ja tehnoloogiad; loomakasvatuseliku tootmise planeerimise ja maakasvatuse planeerimise, sh karjatamise, põhimõtted nii tava- kui mahetootmises; loomakasvatussaaduste kvaliteedinõuded ning esmatöötlemise alused; söödatootmise põhimõtted, sh mahetootmises; söödaproovide võtmine ja keemilised analüüsimeetodid, söötade kvaliteedi analüüsitulemuste hindamine; loomatervishoid ja loomakaitse; veterinaaria ja hügieeni alused (sh poegimine ja enamlevinud haiguste esmane määramine väliste tunnuste järgi jm); looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine; mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtted ja nõuded, mahepõllumajandusliku loomakasvatuse eeskirjad; kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed, sh mahepõllumajandust reguleerivad õigusaktid, ettevõtte tunnustamine ja mahepõllumajanduse registrisse kandmine, teavitamine mahepõllumajandusliku tootmisega jätkamises, ökotoote märgistamise nõuded; nõuetele vastavus põllumajandustootmises (kohustuslikud majandamisnõuded ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded); majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta, kattetulu ja omahinna kalkulatsioon), ettevõtlusvormid, toetusmeetmed; turud, turundamine ja turustamine; tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus). 	
<p>Kompetentsi "Hobuse-, kitse-, lamba-, linnu-, mittetraditsiooniliste loomade või lindude, sea- või veisekasvatuse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös" tõendamise on vajalik järgmistel spetsialiseerumistel:</p> <p>Hobusekasvatus Kitsekasvatus Lambakasvatus Linnukasvatus Mittetraditsiooniline loomakasvatus Seakasvatus Veisekasvatus</p>	

Taimekasvatus	
B.3.10 Taimekasvatuse (teravilja-, kaunvilja-, kartuli-, sööda- või õlikultuuride kasvatus, rohumaaviljelus) valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised taimekasvatusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> külvikorrad ja maakasvatus; loomade ja lindude söötmise alused; mulla- ja söödaproovide võtmise meetodid, analüüsitulemuste hindamine; mullateadus ja agrokeemia alused, sh mullaviljakuse tagamise mahetootmises; põllu- ja rohumaakultuurid, nende kasvatamine, kasvunõuded ja agrotehnika; põllu- ja rohumaakultuuride seemnekasvatuse põhimõtted (sh tehnoloogiad ja nõuded), seemnete sorteerimise, pakendamise ja hoiustamise põhimõtted ning nõuded; taimekaitse, sh nõuded; taimekahjustajad (umbrohud, haigused ja kahjurid), ennetus ja tõrje, taimekaitsevahendid, integreeritud taimekaitse põhimõtted; 	

8. taimekasvatussaaduste (sh loomasöötade) kvaliteedi hindamine;
9. taimekasvatustoodangu hoiustamise ja esmatöötlemine;
10. väetised ja taimekaitsevahendid, nende hoidmine ja kasutamine, sh keskkonnoaohutus;
11. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine;
12. taimekasvatuses vajalike üldlevinud ehitiste liigid, masinate ja seadmete tüübid ja tehnoloogiad, sh taimekaitsevahendid;
13. mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtted ja nõuded, mahepõllumajandusliku taimekasvatuse eeskirjad;
14. tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus);
15. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed: taimekasvatusega kaasnevad nõuded, sh mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtted ja nõuded, mahepõllumajandusliku taimekasvatuse eeskirjad;
16. nõuetele vastavus põllumajandustootmises (kohustuslikud majandamisnõuded ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded);
17. majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta, kattetulu ja omahinna kalkulatsioon), ettevõtlusvormid, toetusmeetmed;
18. turud, turundamine ja turustamine.

Põllumajanduslikud ehitised

B.3.11 Põllumajanduslike (taimekasvatuse, loomakasvatuse ja aianduslike) ehitiste valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetoos

EKR tase 7

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised põllumajanduslikest ehitistest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega; toimivatest tegutsemise viisidest ja parimatest praktikatest, nende seostest, kriitilistest teguritest ja riskidest, mis mõjutavad lahenduse toimimist või ebaõnnestumist ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:

1. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed, sh põllumajandusehitistele (hooned ja rajatised) esitatavad nõuded ja ehitiste kavandamine (sh katlamajad, ventilatsioonisüsteemid, bioenergia koostootmisjaamad – meskipada, seenekasvatuse rajatised jm);
2. loomade ja/või lindude pidamise alused, sh nende mahepõllumajanduslikult pidamise nõuded ning üldlevinud tehnoloogiad;
3. taime- ja loomakasvatusest tulenevad nõuded ehitistele;
4. taime- ja loomakasvatussaaduste töötlemise tehnoloogiast tulenevad nõuded ehitistele;
5. keskkonnakaitsenõuded taime- ja loomakasvatusehitistele, puhastusseadmetele jne;
6. tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus);
7. ehitismaterjalid ja -konstruktsioonide (teras-, puit-, raudbetoon jne);
8. ehituskonstruktsioonide planeerimine (staatika, tugevus- ja püsivusarvutused);
9. olulisemad nõuded ehitusgeodeesia ja -geoloogia valdkonnast;
10. ehitiste tehnilise seisukorra hindamine;
11. ehitusprotsessi etapid, skeem, kavandamine, juhtimise ja järelevalve põhimõtted;
12. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine;
13. majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs), ettevõtlusvormid, toetusmeetmed.

Juhtimine

B.3.12 Juhtimise valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetoos

EKR tase 7

Tegevusnäitajad:

1. nõustab ja juhendab klienti ettevõtte terviklikul juhtimisel, strateegiliste otsuste kujundamisel ja lahenduse elluviimisel, arvestades erinevate lahendusvariantide võimalusi ning piiranguid ja suunates klienti tähelepanu erinevate tegevussuundadega kaasnevatele võimalustele ning riskidele.

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised organisatsiooni juhtimisest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:

1. organisatsiooniteooria, organisatsiooni osad ja arengutsüklid, organisatsioonikultuur, selle kujundamine; erineva suurusega organisatsioonide juhtimine;
2. juhtimise teooria ja selle rakendamise põhimõtted ettevõttes või organisatsioonis, juhi roll;
3. muutuste juhtimise ning probleemide lahendamise võimalused ja meetodid;
4. personalijuhtimise põhimõtted; õppimine organisatsioonis ja õppiv organisatsioon, mentorluse põhimõtted;
5. strateegilise juhtimise alused: lühi- ja pikaajaline planeerimine, projektijuhtimine; turundus, tarneahel, tootmisahel, tootmise juhtimine ja kontroll, kvaliteedijuhtimine ning nende põhimõtted;
6. gruppidega töötamise põhimõtted, motiveerimine ja eestvedamine, läbirääkimiste pidamise põhimõtted;
7. sisekommunikatsioon, kliendisuhed ja avalik suhtlemine;
8. ettevõtluskeskkond ja seda mõjutavad tegurid, erinevate tegevusvaldkondade majanduskeskkond;
9. maamajanduse üldised arengusuunad ja võimalused, maamajanduse mitmekesistamise võimalused;
10. strateegilised dokumendid (näiteks Eesti maaelu arengukava), ettevõtte arengukava koostamise ja valdkondliku planeerimise põhimõtted;
11. ettevõtluse vormid, sh sotsiaalse ettevõtluse ja ühistegevuse põhimõtted, majandustegevuse korraldamine ning koostöö;
12. finantsanalüüsi põhimõtted, bilanss ja kasumiaruanne, põhilised suhtarvud, majandusaasta aruanne, ettevõtte restruktureerimine;
13. ressursivajaduse hindamise alused, riskianalüüs, ettevõtte väärtus;
14. töösuhteid reguleerivad õigusaktidega sätestatud nõuded nõuded.

Kalandus

B.3.13 Kalanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

1. Nõustab strateegilise äriplaani koostamist, lähtudes kliendi vajadustest ja turu nõudlusest.

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised kalamajandusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega; toimivad tegutsemise viisid ja parimad praktikad, nende seosed, kriitilised tegurid ja riskid, mis mõjutavad lahenduse toimimist või ebaõnnestumist ja oskus ette näha võimalikke arenguid:

1. veeökosüsteemid ja nende funktsioneerimise alused;
2. kalavarude jätkusuutlik majandamine, kohuseteadliku kalapüügi korraldamine ja reguleerimine;
3. kalapüügi mõju keskkonnale ja probleemide ennetamise või lahendamise võimalused;
4. meresõidu korralduse ja navigatsiooni alused;
5. ihtüoloogia ja ihtüopatoogia alused;
6. püünised ja nende kasutamise (sh arvestades püügikohta ja kalaliiki) ning hooldamise põhimõtted;
7. kalapüügiks vajaminevate tehniliste vahendite kasutamise ja nende hooldamise põhimõtted;
8. kala esmakäitlemise korraldamise põhimõtted ning nõuded kalalaevadel ja -sadamates, kalade müügiks ja ladustamiseks ettevalmistamise põhimõtted;
9. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ning olukorrapõhised seosed, sh kalapüüki ja toidu käitlemist reguleerivad nõuded;
10. kalandusettevõtte töö eripärad ja ettevõtte töö planeerimine (sh eelarve, ressursivajadus), majandusarvestus), ettevõtlusvormid ja toetusvõimalused,
11. kalapüügitehnikad: kalapüügilaevad ja -mehhanismid;
12. kalapüüniste ehitamine, hoidmine ja remont;
13. kalapüügi teoreetilised alused ja meetodid ning nende kasutamine kalapüügi praktilisel korraldamisel;
14. kalaturu trendid maailmas ja Läänemere regioonis ning nende mõju ettevõtetele (turud, turundamine, turustamine);
15. majandusarvestuse põhimõtted (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs); ettevõtlusvormid, toetusmeetmed, sh riiklikud ja piirkondlikud kalanduse strateegiad ja rakenduskavad ning kalandustoetused;
16. praktilisel kogemusel (kalapüük, kalakäitlemine, väikeste koguste töötlemine, tegevused püügist püügini v.a vesiviljelus) põhinevad teadmised.

Keskkonnakaitse ja loodushoid

B.3.14 Keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised keskkonnakaitsest ja loodushoiust seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. loodus- ja keskkonnakaitse põhimõtted, sh haruldaste liikide, koosluste ja tähelepanuväärsete (miljööväärtuslike) alade ning üksikobjektide kaitse; looduskaitsebioloogia ja -ökoloogia põhialused; 2. keskkonna- ja looduskaitse korralduse nõuded, sh kaitsealade võrgustik; 3. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed: keskkonnaõigus, sh loodus- ja linnudirektiiv, keskkonnamõtjude hindamine, saastemaksud jne; 4. taime- ja loomakasvatuse alused, sh mahepõllumajandusliku tootmise nõuded; 5. bioloogiline mitmekesisus ja seda soodustavad võtted; 6. liigikaitse põhimõtted ja korraldus, elupaigad, kaitsealused liigid, võõrliigid, seos põllumajandustootmisega; 7. poollooduslikud kooslused, nende väärtused, nende hooldamise ja taastamise põhimõtted, meetodid ja nõuded; 8. veekaitse nõuded: sõnniku, silo, väetiste, taimekaitsevahendite ja naftasaaduste käitlemise nõuded; nitraaditundlik ala: piirid, kaitse ja kaitsevajadus, nõuded tootmisprotsessile; 9. jäätmekäitluse nõuded: põllumajandusplasti, reoveesete, loomsete jäätmete käitlemise nõuded; 10. välisõhukaitse nõuded: saastatuse piirnormid, ebameeldiva või ärritava toimega lõhna normid, 11. CO2 emissiooni arvutamise põhimõtted; 12. kliimamuutuste mõju Eesti keskkonnaningimustele ja põllumajandustootmisele, negatiivse mõju kahandamise võimalused; agrometeoroloogiliste vaatluste korraldus; 13. keskkonnasäästlik majandamine, ökoloogilised tehnoloogiad; 14. erinevate tootmisviiside (intensiivne, integreeritud, mahe) mõju keskkonnale, sh mõju kliimamuutustele; 15. nõuetele vastavus põllumajandustootmises (kohustuslikud majandamisnõuded ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded); 16. majandusarvestuse põhimõtted (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs), ettevõtlusvormid, toetusmeetmed. 	

Kogukonna areng	
B.3.15 Kogukonna arengu valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised kogukonna arengust seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kaasamise põhimõtted ja tegevused; 2. organisatsiooni juhtimine, juhi rollid; 3. kogukonna arenguprotsessi toetamise põhimõtted; 4. kogukonna liikmete ja meeskonna nõustamise põhimõtted; 5. kogukonna koostöö vormid, ühistegevuse põhimõtted; võrgustikutöö põhimõtted 6. koostöö korraldamise põhimõtted ning töö liikmetega; 7. grupiprotsesside ja koolitustegevuse põhimõtted; 8. kodanikuühiskonna toimimise põhimõtted, kodanikualgatus ja vabatahtliku tegevus, kodanikuühiskonda käsitlevate õigusaktide nõuded; 9. ühiskonnasektorite (avalik sektor, erasektor, kodanikuühiskond) erisused ja toimimise põhimõtted; 10. erinevate sektorite koostöö vormid, partnerlus, Leader-põhimõtted; 11. arengukava ja strateegia koostamise alused; 12. projektijuhtimise alused; 13. kodanikuühenduste majandustegevuse korraldamise põhimõtted ja majandusarvestuse alused; 14. töö vabatahtlikega, vabatahtlike kaasamine organisatsiooni tegevusse, kogukonna teenused ja -tooted, avalikud teenused; 15. külavanemate tegevust reguleerivad õigusaktid. 	

Maamajandus	
B.3.16 Maamajanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
Tegevusnäitajad:	

1. analüüsib ettevõtte tootmissuundi, plaanide teostatavust, ressursivajadust, riske ja nende maandamise võimalusi;
1. analüüsib finantsnäitajaid ja annab selle põhjal hinnanguid, soovitusi, selgitusi.

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised maamajandusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega; toimivad tegutsemise viisid ja parimad praktikad, nende seosed, kriitilised tegurid ja riskid, mis mõjutavad lahenduse toimimist või ebaõnnestumist ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja oskus ette näha võimalikke arenguid:

1. esmatootmine ja -töötlemine põllu-, metsa- ja kalamajanduses;
2. ettevõtluskeskkond ja seda mõjutavad tegurid, erinevate tegevusvaldkondade majanduskeskkond, sh sotsiaalne ettevõtlus, majandusvaldkonna keskmised näitajad, põllumajandusliku raamatupidamise andmebaasi (FADN) andmestik, regulatsioonid ja tegevusload, sh nõuetele vastavuse nõuded põllumajandustootmises (kohustuslikud majandamislõuendused ning hea põllumajandus- ja keskkonnaseisundi nõuded);
3. maamajanduse (sh põllumajanduse) üldised arengusuunad ja võimalused, maamajanduse mitmekesistamise võimalused;
4. strateegilised dokumendid (näiteks Eesti maaelu arengukava); ettevõtte arengukava koostamise ja valdkondliku planeerimise põhimõtted;
5. ettevõtluse vormid ja majandustegevuse korraldamine, ettevõtlusega alustamine, ettevõtte üleandmine ja lõpetamine;
6. raamatupidamise korralduse üldpõhimõtted;
7. finantsanalüüsi põhimõtted, bilanss ja kasumiaruanne, põhilised suhtarvud, finantsaruanded, majandusaasta aruanne; rahavoogude projektsioon, tulude ja kulude arvestus, kattetulu, finantsjuhtimise põhimõtted, sh eelarvestamine;
8. strateegilise juhtimise alused: lühi- ja pikaajaline planeerimine;
9. ressursside analüüsi ja ressursivajaduse hindamise põhimõtted, investeeringute tasuvus, riskianalüüs ja riskide hindamine, rahastamise võimalused; ettevõtte vara liigid, sh bioloogilise vara arvestuspõhimõtted;
10. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine;
11. turunduse põhimõtted: toode, hind, turg ja reklaam; turundusstrateegiate vormid;
12. ettevõtte väärtus, selle kujunemise alused;
13. finantsraskused ja ettevõtte restruktureerimine, saneerimine, ettevõtte tegevuse lõpetamine, pankrot.

Maaparandus

B.3.17 Maaparanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös

EKR tase 7

Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised maaparandusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega; toimivad tegutsemise viisid ja parimad praktikad, nende seosed, kriitilised tegurid ja riskid, mis mõjutavad lahenduse toimimist või ebaõnnestumist ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja oskus ette näha võimalikke arenguid:

1. maaparandussüsteemi ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks vajalikud menetlemisprotsessid;
2. kutsealaga seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed: maaparandustegevusi mõjutavad keskkonnaalased ja teised seadusandlikud piirangud;
3. maaparandussüsteemide rajamiseks koostatud dokumentatsioon ja nende koostamise nõuded;
4. maaparandussüsteemi ehitamise tehniliste tingimused; tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus);
5. omanikujäreelvalve roll ja tegutsemisprotsessid;
6. maaparanduse hoiutööde (uuendamine ja hooldus) vajadus, nõuded ja tehnoloogiad;
7. maaparandussüsteemi keskkonnarajatiste vajadused ja nõuded; looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamise põhimõtted;
8. muldade lupjamise vajadus, nõuded ja tehnoloogiad;
9. maaparandusühistute asutamise ja tegevuse põhimõtted;
10. majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, kattetulu ja omahinna kalkulatsioon) sh toetusmeetmed;
11. maaparanduse hüdrotehniliste ehitiste valik, projekteerimistingimused ning tõhusus.

Mesindus

B.3.18 Mesinduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised mesindusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. meemesilase ja mesilaspere bioloogia; 2. mesilaspere hooldamise alused, mahemesinduses lubatud lisaõodad; 3. mesilasemade kasvatuse ja mesilaste tõuaretuse alused; 4. mesilasperede paljundamine; 5. mesindusinventar, seadmed ja tehnoloogiad, ehitistele esitatavad nõuded, sh lubatud tarumaterjalid ja desinfektsioonivahendid; 6. tootmisest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus); 7. mesila organiseerimine ja tootmise planeerimine; 8. mesindussaadused, nende tootmine ja tehnoloogiad; 9. mesindussaaduste kvaliteet, käitlemine, hoiustamine ja säilitamine; 10. põllumajanduskultuuride tolmeldamine mesilaste abil, korjemaa, korjetaimed ja korjekonveieri koostamine ning lisaõodad, meetaimed, kasvukohad ja nende kasvunõuded; 11. mesilaste haigused ja kahjurid, proovide võtmine, ennetamine ja ravi, sh mahemesinduses; 12. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine; 13. mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtted ja nõuded mahetootmises; mahepõllumajandusliku mesinduse eeskirjad sh korjemaa vastavus mahemesinduse nõuetele; 14. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed, sh toidu käitlemist reguleerivad õigusaktid ning mahetootmist reguleerivad õigusaktid, tavamesila ümberorganiseerimine mahemesilaks: ettevõtte tunnustamine ja mahepõllumajanduse registrisse kandmine, teavitamine mahepõllumajandusliku tootmisega jätkamisest, ökotootte märgistamise nõuded; ettevõtlusvormid, toetusmeetmed; 15. mesindusliku tootmise majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta, kattetulu ja omahinna kalkatsioon), ettevõtlusvormid ja toetusmeetmed; 16. turud, turundamine, turustamine. 	

Metsandus	
B.3.19 Metsanduse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised metsandusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. metsakasvatuse alused, metsabioloogia; 2. metsataimede kasvatamise alused; 3. metsa uuendamise ja uuenemise põhimõtted, sh uuendamise tehnoloogiad, maapinna mineraliseerimise vajaduse hindamine, taimede valik, kultuuride hooldamine; 4. raieliigid, nende kavandamise põhimõtted ja raietehnoloogiad, sh puude valik, kasutatavad seadmed ja masinad; 5. topograafia põhimõtted, GPS seadmete ja kaartide kasutamise põhimõtted; 6. kaitstavate metsade majandamine: kaitstavatel aladel olevate metsade majandamise võimalused, raied, bioloogilise mitmekesisuse säilitamine, vääriselupaigad, Natura alad; 7. kasvava metsa mahu ja väärtuse hindamise põhimõtted; 8. metsamaterjali mahu määramise ja väärtuse hindamise põhimõtted: virn- ja ümarametsamaterjali ning hakkpuidu (võsa, raidmed) mõõtmine, koefitsiendid; 9. metsakaitse põhimõtted, sh tuntumad kahjurid ja kahjustused, kahjurite tõrje, kahjustuste ennetamine ja likvideerimine; 10. pärandkultuuri olemus ja metsade majandamise võimalused pärandkultuuri aladel; 11. metsaga seotud tehingute maksustamise põhimõtted: maksud, nende arvestamine ja deklareerimine, maksuteatiste esitamine; 12. looduskeskkonda säästvad võtted ja praktikad, bioloogilise mitmekesisuse säilitamise põhimõtted; 13. metsakõrvalkasvatuse alused, sh jahindus ja puhkemajandus; 14. metsatöödest ja tehnoloogiast tulenevad ohutusnõuded (sh tuleohutus), töötervishoid ja tööohutus, ergonoomilised töövõtted; 15. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed; 16. ettevõtlusvormid, toetusmeetmed, arvestuse pidamise põhimõtted toodetud ja/või töödeldud toodete ning saaduste kohta; 	

17. turustamine, sh turu olukord;
18. metsamajanduslike tööde korraldamise ja organiseerimise põhimõtted.

Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemine	
B.3.20 Toiduainete (aia-, põllu- ja metsasaaduste ning jookide, kala-, liha-, pagari- või piimatoodete) väiketöötlemise valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> koostab tehnoloogilised arvutused ja skeemid; nõustab ja juhendab klienti kliendi valitud tegevuse või lahenduse elluviimisel, sh toiduainete tööstusliku tootmise planeerimisel. 	
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised toidu tootmisest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest:</p> <ol style="list-style-type: none"> toiduainete töötlemise tehnoloogilised protsessid; toodangu töötlemiseks kasutatavate seadmete tüübid ja tehnoloogiad; tehnoloogiliste seadmete ehitus ja tööpõhimõtted; toodete valmistamiseks kasutatava tooraine ja materjalide koostis ning omadused, sh mahetöötlemises lubatud toidu lisa- ja abiained ning muud tooted; kvaliteedinõuded toorainele, tehnoloogilistele protsessidele ja valmistoodele, sh mahepõllumajandustoodete töötlemise nõuded; toiduainete töötlemise tooraine, tehnoloogilise protsessi ja valmistoote mikrobioloogia; tehnoloogilised mõõtmised ja laboratoorsed analüüsid; sensoorne analüüs; tehnoloogilise protsessi juhtimine ja kontrollimine; toidutoodete valmistamise käigus toimuvad biokeemilised ja füüsikalised-keemilised protsessid; tehnoloogiliste arvutuste teostamise ja skeemide, jooniste ning aruannete koostamise põhimõtted; toodete pakendamise-, säilitamise- ja transpordinõuded; toiduainetööstuses kasutatavad pakkematerjalid ja pakendid; tootearenduse põhimõtted; enese kontrollisüsteemi loomine ja haldamine (HACCP); hügieeninõuded ja toiduohutus käitlemisel, tootmishügieeni nõuded, pesemis- ja desinfitseerimisvahendite liigid ning pesemis- ja desinfitseerimismeetodid; töökeskkonna ohutuse nõuded (tööohutus, töötervishoid, esmaabi, keskkonnakaitse, jäätmekäitlus); kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ja olukorrapõhised seosed, sh mahepõllumajandust reguleerivad õigusaktid, ettevõtte tunnustamine ja mahepõllumajanduse registrisse kandmine, teavitamine mahepõllumajandusliku tootmisega jätkamisest; majandusarvestus (sh eelarvete koostamine, omahinna kalkulatsioon, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta), ettevõtlusvormid, toetusmeetmed. 	
<p>Kompetentsi "Toiduainete (aia-, põllu- ja metsasaaduste ning jookide, kala-, liha-, pagari- või piimatoodete) väiketöötlemise valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös" tõendamine on vajalik järgmistel spetsialiseerumistel:</p> <p>Aia-, põllu- ja metsasaaduste väiketöötlemine Jookide väiketöötlemine Kalatoodete väiketöötlemine Lihatoodete väiketöötlemine Pagaritoodete väiketöötlemine Piimatoodete väiketöötlemine</p>	

Vesiviljelus	
B.3.21 Vesiviljeluse valdkonna teadmiste kasutamine nõuandetöös	EKR tase 7
<p>Põhjalikud, süsteemsed teoreetilised ja/või praktilisel kogemusel põhinevad teadmised vesiviljelusest seotuna teiste asjakohaste valdkondadega ning teadmised protsesside kulgemise loogikast ja võimalikest arengutest</p> <ol style="list-style-type: none"> veeorganismide bioloogia, süstemaatika, anatoomia ja füsioloogia alused; 	

2. kalade ja vähkide kasvukeskkonna parameetrid ja selle hoidmise põhimõtted (sh kaladele olulised vee kvaliteedi näitajad ja veeproovide laboratoorse analüüsi tulemused kala- ja vähikasvatuse seisukohalt);
3. vesiviljeluse tehnoloogia võimalused ja toimimise põhimõtted (ekstensiivne vesiviljeluse tehnoloogia, nt vähk, karpkala või intensiivne kalakasvatuse tehnoloogia läbivooluga tiikides ja basseinides või suletud veekorduvkasutuse süsteemiga kasvandustes ning sumpades);
4. kalade söötmise alused;
5. erinevate kalaliikide paljundamismeetodeid;
6. eluskala ja -vähi käitlemise (sh kogumine, sorteerimine, transport) ning kala esmatöötlemise (sh uimastamine, surmamine, rookimine) viisid ja põhimõtted;
7. tehnoloogilised seadmed vesiviljeluses ning nende kasutamine ja hooldamine sh energiatarve, selle vähendamise võimalused (vabavoolne kasvandus, sumbad jne);
8. kalade ja vähkide geneetika, tõud ja tõuaretuse meetodid;
9. loomse materjali keemilise analüüsi meetodid;
10. kalade ja kalatoodete mikrobioloogia;
11. vesiviljelusettevõtetes sagedamini esinevad kala- ja vähihaigused, nende ennetamise ja ravivõimalused ning bioturvalisuse nõuded;
12. merevetikate kasvatamise põhimõtted (sh mahepõllumajanduslik tootmine);
13. kutseala ja spetsialiseerumisega seotud õigusaktidega sätestatud nõuded ning olukorrapõhised seosed, sh veeseadus, keskkonnatasude seadus, kalaturukorralduse seadus, loomatauditõrjeseadus, toetused, toidu valdkonda reguleeriv õigusraamistik jne;
14. mahepõllumajandusliku vesiviljeluse korraldamine, sh päritolu (sugukari), kasvatamine; tõuaretus; söötmine ja söödad; haiguste ennetamise ja veterinaarravi ning tootmishoonete ja - rajatiste hooldus;
15. tootmise planeerimise alused, sh äriplaani koostamine, majandusarvestus, (sh eelarvete koostamine, erinevate alternatiivsete lahenduste maksumuse analüüs, arvestuse pidamine toodetud ja/või esmatöödeldud toodete ning saaduste kohta, kattetulu ja omahinna kalkulatsioon) ja toodete turustamine;
16. ettevõtte kvaliteedijuhtimise põhimõtted.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	11-02112022-3.4.3/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Ann Riisenberg, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda Leho Verk, Maaelu Edendamise Sihtasutus Merry Aart, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda Ülar Loolaid, Eesti Konsulentide Ühing Ülle Läll, SA Erametsakeskus Maret Prits, Eesti Maaülikool Hanna Kreen, Maaeluministeerium Ene Sarapuu, MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant Rutt Tõnurist, Maamajanduse Infokeskus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	24
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	02.11.2022
6. Kutsestandard kehtib kuni	16.12.2027
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2132 Põllumajanduse, metsanduse ja kalanduse nõuandjad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Rural Advisor, EstQF Level 7

C.3 Lisad Lisa 1 [Konsulendi kutse-eesitika](#)Lisa 2 [Kutsealaga seotud mõisted](#)Lisa 3 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)